

INVENTARI TOPONÍMIC

DEL TERME MUNICIPAL DE L'ALBAGÉS

GEMMA SERÓ I BELLET

INTRODUCCIÓ

Aquest treball pretén recollir i catalogar, de la forma més acurada possible, els topònims del meu poble, l'Albagés. L'objectiu, doncs, d'aquest treball és establir un llistat al màxim de complet de tots els racons i raconets de l'Albagés i del seu terme municipal.

En els fulls que segueixen aquesta introducció trobareu una petita introducció al poble de l'Albagés i un llistat dels topònims ordenats alfabèticament i classificats per grups, tant de noms de carrers i serveis de dins del poble com de noms de partides i subpartides de tot el terme.

Cal dir que, degut a qüestions d'espai, he hagut d'excloure els noms de masos i cabanes i el de les finques.

La metodologia emprada consta sobretot del coneixement directe dels llocs, ja sigui perquè jo ja els coneixia ja sigui perquè els he anat preguntant a gent acostumada a rodar pel terme, com poden ser caçadors, pastors i pagesos. També m'he servit d'obres generals, com enciclopèdies o geografies, o de monografies locals com la *Historia de Albagés*, de Casimiro Seró, i també m'he ajudat de mapes detallats com l'ortofotomapa 1:5000 del terme de l'Albagés.

Cal dir que he optat per posar l'article en aquells casos en què els topònims sempre duen article, per exemple, «els Abellés». També cal dir que no he utilitzat l'article occidental, encara que els informants així ho pronunciaven; en casos així, he optat per adaptar-los a l'oriental.

Com ja he dit, primerament començaré per fer una petita introducció al poble de l'Albagés. El seu terme municipal, de 25,99 Km², es troba al sector

occidental de la comarca, a la vall del riu Set. També drenen el territori les valls de la Sisquella o de la Vall de Reig.¹

L'Albagés és l'únic nucli de població del municipi, que limita amb els termes de Castellldans (N), Cervià de les Garrigues (E), Juncosa (S), el Soleràs i el Cogul (W). La carretera de Flix a Bellpuig travessa el terme de S a N, entre el Soleràs i Castellldans, i des del poble també en surt una altra cap a Juncosa.

Del total de la superfície municipal, unes 538 ha són de terreny forestal i són conreables 2.012 ha de secà, amb només 10 ha de regadiu. El cultiu predominant és l'olivera, encara que també s'hi conreen ametllers i alguns cereals. A part de l'explotació agrícola, també hi trobem l'explotació ramadera, sobretot la cria de porcí, aviram i conills.

INVENTARI TOPONÍMIC DEL TERME MUNICIPAL DE L'ALBAGÉS

Població

Vall de reig de l'Agnès, casa de la
Vall de la Sisquella de l'Agnès, casa de la

Municipi:

L'Albagés

Altres:

Barraca del Pedro, la

Urbanització:

Urbanització La Sort

Població, indústries

Cases isolades:

Casa Encantada, la
Fausto, xalet del
Llarga del Cintet, casa de la
Quatre vents, xalet dels

Cooperatives:

Cooperativa del Camp, la
La Garriguense

1. Informació extreta de Josep Lladonosa: *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*. Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1984. I també de Seró Serra, C.: *Historia de Albagés*. Lleida, 1980.

Fàbriques:

Cosidores, taller de les
 Destil·leria d'alcohol, la
 Farinera, la
 Teuleria, la
 Trencadora d'ametlles del Serra, la

Granges:

Agnès, granja de l'
 Ala, granja de l'
 Alejandro, granja de l'
 Casero, granja del
 Català, granja del
 Cintet, granja del
 Enristina, granja de l'
 Farran, granja del
 Francesos, granja dels
 Frasquito, granja del
 Maldonado, granja del
 Maurici, granja del
 Maurici, granja de «pavos» del
 Modesto, granja del
 Pere Joan, granja del
 Pescatero vell, granja del
 Pinxet, granja del
 Presetari, granja del
 Santiago, granja del
 Sebastià, granja del
 Vaqueria, la

Molins:

Agnès, molí de l'
 Barranc de la Font del Cintet, molí del
 Cintet, molí del
 Civit, molí del
 Ferro, molí del
 Guixa, molí del
 Metge Seró, molí del

Mitirines, molí del
 Molinot, el
 Mulisecs, molí dels
 Nou, molí
 Pauarro, molí del
 Roig, molí del
 Sebastià, molí del
 Serra, molí del
 Vila, molí de la
 Xeco, molí del

*Població, serveis*Carrers:

Botera, carrer
 Castell, carrer .
 Castell, baixada del
 Castell, escales del
 Cervià, carrer
 Juncosa, carrer
 Lleida, carrer de
 Major, carrer
 Mare de Déu de Montserrat, carrer
 Mercè del Sr. Antón, pujada de la
 Nou, carrer
 Pas, carrer del
 Pau Casals, carrer
 Pompeu Fabra, carrer
 Piscines, carrer de les
 Raval de Lleida, carrer
 Santiago Rossinyol, carrer
 Sant Joan, carrer
 Sort, carrer de la
 Travessera, carrer
 Travessera de les eres, carrer

Places:

Castell, plaça del
Catalunya, plaça
Escoles, plaça de les
Garrigues, passeig de les
Gepo, placeta d'en

Carreteres:

Juncosa, carretera de
Lleida, carretera de
Soleràs, carretera del

Camins: (del nucli de la població)

«Basures», camí de les
Camp de futbol, camí del
Cementiri, camí del
Cervià, camí de
Coves, camí de les
Cogul, camí del
Creu de la Missió, camí de la
Eres, camí de les
Rentadors, camí dels

Accidents dels serveis de comunicació:

Dipòsit de l'aigua, curva del
Sales, giravolt del

Ponts:

Pont, el
Mestre, pontet del
Passeres, les
Reig, pont d'en

Botigues:

Farmàcia, la
Forn de pa, l'antic
Lali, ca la
Miquela, ca la

Peixater, el

Pere, cal
Sindicat, el
Xino, cal

Tallers reparació:

Anibal, taller de l'

Bars:

Poble, bar del
Piscines, bar de les
Tano, bar del

Llocs d'esbarjo:

Baldadors, els
Camp de futbol, el
Casetes, les
Era del Camperol, pedrís de l'
Pedrissos, els
Piscines, les
Poli, el (pista poliesportiva)
Prudencio, pedrís del

Altres serveis:

Autobús, parada de l'
Bàscula, la
«Basures», les
Caixa, la
Caseta de l'aigua, la
Correus
Dipòsit de l'aigua, el
Escorxadador, l'

Llocs d'interès

Campanar, el
Castell, el

*Centres socials, docents, sanitaris, religiosos*Centres socials:

Ajuntament, l'
 Ball, sala del
 Jubilats, els
 Vídeo, sala del

Centres docents:

Escoles, les

Centres sanitaris:

Metge, cal

Centres religiosos:

Abadia, l'
 Cementiri Nou, el
 Església, l'
 Fossar Vell, el

*Construccions militars*Refugis:

Aranyons, refugi dels
 Niu del Tirador dels Aranyons, el
 Pinxet, refugi del
 Sales, refugi del

Trinxeres:

Trinxera dels Barrancs, la

Indrets de dins el poble

Cantó, el
 Clot, el
 Granja, la

*Indrets*Partides i subpartides:

Abellés, els
 Aranyó, l'
 Argilaga, l'
 Ariccens, els
 Barranc, el
 Barranc Fondo, el
 Barranc de la Font, el
 Cantallops, els
 Capellana, la
 Capelles, les
 Capsada, la
 Carretera, la
 Clota, la
 Coll Fallén, el
 Coma Auberni, la
 Coma-Blanques, les
 Coma-Cauca
 Coma-Extremera
 Coma-Mates
 Comellar de les Mates
 Coma-Seques, les
 Costes, les
 Cova Alta, la
 Cova Foradada, la
 Fita, la
 Fontanets, els
 Forcats, els
 Forn de la Calç, el
 Forques, les
 Freginal, el
 Horta, l'
 Hortes, les
 Horts, els
 Junca, la

Llargues, les
 Llargueta, la
 Milalto, el
 Molí, el
 Molí, feixa del
 Molinot, el
 Obac, l'
 Oliverets, els
 Oms, els
 Pla, el
 Pla del Coma, el
 Pla Corral, el
 Pla dels Rentadors, el
 Pla Miquel, el
 Planelles, les
 Planes, les
 Plans, els
 Pont, el
 Pont d'en Reig, el
 Punta Alta, la
 Racó, el
 Racó Cosme, el
 Racó de l'Hostal, el
 Racó Gran, el
 Raconet, el
 Rasos, els
 Riu Amunt, el
 Riuet, el
 Saleres, les
 Serra Fosca, la
 Serreta, la
 Sisquella, la
 Solà, el
 Sort, la
 Talaia, la
 Teuleria, la
 Torrent, el

Tossal, el
 Vall de Reig, la
 Vall Faig, la
 Vall Seca, la
 Vedat, el
 Vinyetes, les

Camins:

Abellés, camí dels
 Aranyó, camí de l'
 Argilaga, camí de l'
 Ariccens, camí dels
 Barranc, camí del
 Barranc de la Font, camí del
 Cantallops, camí de
 Capellanes, camí de les
 Capelles, camí de les
 Capsada, camí de la
 Cercades, camí de les
 Clota, camí de la
 Coll Falén, camí de
 Coma Auberni, camí de
 Coma-Blanques, camí de
 Coma-Extremera, camí de
 Coma-Mates, camí de
 Comellar de les Mates, camí de
 Coma-Seques, camí de les
 Costes, camí de les
 Cova alta, camí de la
 Cova Foradada, camí de la
 Fita, camí de la
 Fontanets, camí dels
 Forcats, camí dels
 Forn de la Calç, camí del
 Forques, camí de les
 Freginal, camí del
 Horta, camí de l'

Hortes, camí de les
 Horts, camí dels
 Junca, camí de la
 Llargues, camí de les
 Milalto, camí del
 Molí, camí del
 Molinot, camí del
 Obac, camí del l'
 Oliverets, camí dels
 Oms, camí dels
 Pla, camí del
 Pla del Coma, camí del
 Pla Miquel, camí del
 Planelles, camí de les
 Planes, camí de les
 Plans, camí dels
 Pont, camí del
 Pont d'en Reig, camí del
 Punta Alta, camí de la
 Racó, camí del
 Racó de l'hostal, camí del
 Racó Gran, camí del
 Raconet, camí del
 Rasos, camí dels
 Riu Amunt, camí del
 Riuet, camí del
 Saleres, camí de les
 Serra Fosca, camí de la
 Serreta, camí de la
 Sisquella, camí de la
 Solà, camí del
 Sort, camí de la
 Talaia, camí de la
 Teuleria, camí de la
 Torrent, camí del
 Tossal, camí del
 Vall de Reig, camí de la

Vall Faig, camí de la
 Vall Seca, camí de la
 Vedat, camí del
 Vinyetes, camí de les

Boscós:

Aranyó del Senyor Anton, bosc del
 Aranyó del Farran, bosc de l'
 Aranyó del Freixetes, bosc de l'
 Aranyó del Pauarro, bosc de l'
 Aranyó del Polinario, bosc de l'
 Aranyons, bosc dels
 Ariccens, bosc dels
 Ariccens del Cintet, bosc dels
 Ariccens del Farré Vell, bosc dels
 Coma Auberni del Cintet, bosc de la
 Llargues del Senyor Mestre, bosc de les
 Pins, els

Arbres singulars:

Alzinera del Catarinet, l'
 Coma-Blanques del Pastoret, pi de les
 Coma-Seques, pi de les
 Roig, pi pinyoner del
 Sant, pi del
 Sisquella del Fausto, pi de la

Pletes:

Agustinet, pleta de l'
 Cintet, pleta del
 Metge Seró, pleta del
 Mitirines, pleta del
 Pauarro, pleta del
 Sastre, pleta del
 Senyor Cinto, pleta del

Corrals:

Camperol, corral del
 Cintet, corral del
 Llanxo, corral del
 Mitirines, corralet del
 Pauarro, corral del
 Sastre, corral del
 Sebastià, corral del
 Xeco, corral del

Eres:

Agnès, era de l'
 Ala, era de l'
 Alberto del Mosca, era de l'
 Alfredet, era de l'
 Baldomera, era del
 Bo, era del
 Cabaler del Pota, era del
 Català, era del
 Cintet, era del
 Cirera, era del
 Chacón, era del
 Enristina, era de l'
 Esperança, era de l'
 Farran, era del
 Farrolleta, era del
 Fèlix Cartero, era del
 Guitarra, era del
 Loleta, era del
 Mitirines, era del
 Mosca, era del
 Panxón, era del
 Pauarro, era del
 Pedro, era del
 Perdulé, era del
 Presetari, era del
 Prudencio, era del

Ramiro, era del
 Roig, era del
 Rosset, era del
 Sales, era del
 Salvino, era del
 Sastre, era del
 Serra, era del
 Sila, era del
 Silón, era del
 Sorballet, era del
 Tarragó, era del
 Tir al Plat, era del
 Venancio, era del
 Xenxo, era del
 Xòfer, era del

Pallisses:

Alberto del Mosca, pallissa de l'
 Arrullat, pallissa de l'
 Baldomera, pallissa del
 Català, pallissa del
 Cirera, pallissa del
 Costa, pallissa del
 Farran, pallissa del
 Farré Vell, pallissa del
 Farrolla, pallissa del
 Farrolleta, pallissa del
 Gabriel, pallissa del
 Guitarra, pallissa del
 Gori, pallissa del
 Loleta, pallissa de la
 Llorenç, pallissa del
 Meriquilda, pallissa de la
 Miquel de la Isidra, pallissa del
 Mitirines, pallissa del
 Mosca, pallissa del
 Pacalet, pallissa del

Panxón, pallissa del
 Pau del Miquelet, pallissa del
 Pau, pallissa del
 Pauarro, pallissa del
 Perdulé, pallissa del
 Periquet, pallissa del
 Prudenciet, pallissa del
 Prudencio, pallissa del
 Ramiro, pallissa del
 Roig, pallissa del
 Rosset, pallissa del
 Sastre, pallissa del
 Serra, pallissa del
 Sila, pallissa del
 Silón, pallissa del
 Sorballet, pallissa del
 Tarragó, pallissa del
 Venancio, pallissa del
 Xeco, pallissa del

Horts:

Arrullat, hort de l'
 Avellano, hort de l'
 Caballero, hort del
 Carmelo, hort del
 Farrolleta, hort del
 Florentino, hort del
 Margalo, hort del
 Pacalet, hort del
 Prudencio, hort del
 Roig, hort del
 Sileta, hort del
 Xenxo, hort del

Racons:

Ariccens, racó dels
 Cabana del Mitirines, racó de la

Caus, racó dels
 Cervera del Catarinet, racó de la
 Cerveres del Presetari, racó de les
 Coma Aubert, racó de
 Fites, racó de les
 Llop, racó del
 Pitot, racó del
 Raboses del Mitirines, racó de les
 Senyor Anton, racó del
 Senyor Cinto, racó del
 Xeco, racó del baixant del
 Xeco, racó del pujant del

Paratges:

(argilars,graveres,pedreres,sitges)
 Agnès, gravera de l'
 Bo, sitges del
 Mano, argilar del
 Pauarro, gravera del
 Pauarro, pedrera del

Elevacions del terreny en general

Serres:

Abaladrons, serra dels
 Arcades, serra de les
 Ariccens, serra dels
 Coma-Blanques, serra de les
 Coma-Cauva, serra de
 Coma-Extremera, serra de
 Coma-Seques, serra de les
 Cometes, serral de les
 Fita, serra de la
 Fontanets, serra dels
 Guardiola, serra d'en
 Milalto, serra del
 Obac, serra de l'

Punta Alta, serral de la
 Serreta, la
 Sisquella, serra de la
 Talaia, serra de la
 Vall de Reig, serra de la

Tossals:

Prudenciet, tossal del
 Tossal, el

Punts elevats d'una muntanya

Puntes:

Purgatori, punta del

Roques:

Creu del Miger, roca de la
 Escoles, roques de les
 Santa Maria, roques de
 Talaia, roca de la

Depressió de la superfície terrestre

Colls:

Falens, coll d'en
 Gat, coll del
 Guin, coll d'en
 Guardiola, coll d'en
 Sarraïns, coll dels

Comes:

Auberni, coma d'

Barrancs:

Comú, barranc del
 Fondo, barranc
 Barranc de la Font, barranc del

Valls:

Abellés, vall dels
 Aranyó, vall de l'
 Coma-Blanques, vall de
 Coma-Cauva, vall de
 Coma-Seques, vall de
 Faig, vall del
 Melons, vall de
 Sarraïns, vall dels
 Sisquella, vall de la
 Torrents, vall dels
 Vall de Reig, vall de la

Terreny planer

Plans:

Barranc, pla del
 Coma-Seques, plans de
 Metge Seró, plans del
 Sargento, pla del

Terreny pendent

Costes:

Camp de Futbol, coster del
 Costes, les
 Coves, coster de les

Espones:

Camp de Futbol, l'espona del

Cavitats naturals

Coves:

Agnès, cova de l'
 Coves, les
 Foradada, cova

Gralles, cova de les
 Jaio, coves del
 Mitirines, cova del
 Marc, cova del

Caus:

Catarinet, els caus del
 Canya, cau de la
 Creu, cau de la
 Esquetxes, cau de les
 Lladoner, cau del
 Llarga del Cintet, cau de la
 Mingo, cau del
 Raboses del Mitirines, cau de les
 Sitges, cau de les
 Xeco, cau del

Masses d'aigua naturals

Basses:

Aranyó del Catarinet, bassa de l'
 Aranyó del Cintet, bassa de l'
 Cirera, bassa del
 Forcats del Cintet, bassa dels
 Laureano, bassa del
 Margalit, bassa del
 Presetari, bassa del
 Roig, bassa del
 Sorbatlle, bassa del

Cadolles:

Camperol, cadolla del
 Farré Vell, cadolla del
 Milalto de l'Ala, cadolla del
 Pauarro, cadolla del
 Vall de Reig de l'Isidra, cadolla de la
 Xeco, cadolla del

Masses d'aigua artificials

Pous:

Aranyó del Serra, pou de l'
 Barranc de la Font, pou del
 Estret, pou de l'
 Farrolla, pou del
 Mano, pou del
 Pacalet, pou del
 Presetari, pou del
 Roig, pou del
 Sales, pou del
 Santiago, pou del
 Vall de la Sisquella, pou de la

Enjubs:

Barranc del Presetari, enjub del
 Capelles del Costa, enjub de les
 Covalta del Costa, enjub de la
 Perdiuet, enjub del
 Periquet, enjub del
 Ronda, enjub del
 Sisquelles de l'Agnès, enjub de les
 Sisquella del Laureano, enjub de la
 Vall de Reig del Roig, enjub de la
 Vall de Reig del Pauarro, enjub de la
 Vall de Reig del Venancio, enjub de la
 Vall de Reig del Xeco, enjub de la

Safareigs:

Cintet, safareig del
 Mosca, safareig del
 Pinxet, safareig del
 Rentadors, els
 Serra, safareig del

*Cursos d'aigua naturals*Riu:

Set, el

Rieres:

Coma-cauves, riera de

Melons, riera de

Racó de l'Hostal, riera del

Sisquella, riera de la

Vall de Reig, riera de la

Fonts:

Barranc de la Font, font del

Castell, font del

Escoles, font de les

Juncosa, font del carrer

Mosca, mina del

Pepa de la Jaumesa, font de la

Passeig, font del

Pixador, font del

Pocorull, font del

Vall de la Sisquella, font de la

*Cursos d'aigua artificials*Tuberries:

Barranc de la Font, tuberia del

Vall de la Sisquella, tuberia de la

Sèquies:

Roig, sèquia del

Vall de la Sisquella, sèquia de la

*Obres hidràuliques*Preses:

Barranc de la Font, presa del

Llarg del Cintet, presa de la

Tolles:

Estret, tolla de l'

Pas, toll del

Pixera, la

Senyor Mestre, tolla del

Llocs de molta anomenada

Beces, les

Cogul, les pintures del

Criminals, creu dels

Criminals, pla dels

Sisquella, la casa de la

Tres Ulls, pont dels

Creus

Creu dels Caiguts

COMENTARIS

Com hem pogut observar al llarg d'aquest estudi, quasi tots els topònims, tret d'aquells creats puntualment, tenen en el seu origen un nom comú que designa el paratge per mitjans naturals: descripció de l'orografia, de l'habitatge, nom del propietari, vegetació, fauna de l'entorn, les comunicacions, la religió;

són elements de què solen partir els noms de lloc. Per exemple, pel que fa a la fauna, tenim la partida dels Abellés, que podria estar relacionat amb l'insecte. Segons veus orals, s'anomenava així perquè antigament hi havia molts ruscs d'abelles. Però també podria fer referència a la característica del paisatge: es tracta d'un terreny amb roques amb foradets que recorden els ruscs de les abelles.

Pel que fa als topònims que tenen com a origen la vegetació, tenim el cas de l'Aranyó, que podria provindre del nom de la planta. També l'Argilaga, pel fet que en aquell indret neixen moltes argilagues. També hi trobem el Freginal, els Oms, les Vinyetes i la Sisquella, que sembla que prové del nom de la planta sisca «canyís». A més, aquesta partida es troba vora un poblat antigament dit la Sisquella, del qual en resta un mas i també el nom mateix de la vall on es troba.

Els que fan referència a l'orografia són els més habituals; com a exemple tenim el barranc, la Clota, les Costes, el Pla, la Talaia, la Vall Seca, la Vall de Reig, etc. En aquest mateix grup hi ha una sèrie de partides que prenen el nom de la coma que les envolta, per exemple, Coma-Blanques, Coma-Cauva, Coma-Extremera, Coma-Seques.

També hi ha partides amb un nom que està relacionat amb l'hidrografia, com ara la partida del Riu Amunt, el Riuet, el Torrent o el barranc de la Font, que pren el nom d'aquesta mateixa font.

N'hi ha altres que prenen el nom de l'emplaçament on abans hi havia els molins, com ara la partida del Molí, o el Molinot nom d'un antic molí. O del nom d'alguna fàbrica, com la partida Teuleria, lloc on antigament hi havia una fàbrica on es construïen teules.

El nom o cognom de l'amo també s'adhereix algun cop al nom de la partida per tal d'especificar. Això passa sobretot quan hi ha una partida d'extensió considerable, ja que convé entrar més en detall a l'hora d'establir una localització. Les Comes o les Planes, els Aranyons, els Abellers són partides extenses, i per això trobem que se subdivideixen amb l'afegit del nom d'un propietari, per exemple, l'Aranyó del Mitirines, l'Aranyó de l'Agnès, les Planes del Metge Seró, etc. En canvi, quan el nom d'una partida abraça una petita extensió de terra, amb aquell nom n'hi ha prou.

De vegades, el nom del tros de terra que havia estat d'un determinat amo ha quedat fossilitzat i ara, encara que l'actual amo no es diu així i no pertany a la mateixa casa, senzillament ha desaparegut, continua quedant vigent el nom d'aquell, per exemple, l'Aranyó del Catarinet.

Amb les partides de terra passa també que tant se les anomena amb el nom en singular com en plural, sobretot quan són noms comuns que han agafat categoria de noms propis: les Planes, les Comes, els Aranyons. Però quan algú es